

Tryckta men ej utgivna

av Christer Brunström

Det blir inte alltid som man har tänkt sig. Hur väl vi än planerar saker och ting kan allt gå helt snett och vi tvingas ställa in trots att allt redan är klart. Exakt detta har upprepade gånger hänt i frimärksvärlden och ett antal av dessa misslyckanden är temat för denna uppsats. Faktum är att det finns så många misslyckanden att de skulle kunna räcka till en omfattande specialsamling.

Det finns många olika anledningar till att utgivandet av en ny frimärksutgåva aldrig blir av och min avsikt är att försöka redogöra för omständigheterna i den mån de är kända. I flertalet fall är de kristallklara; i andra fall mer subtila och därför tämligen obegripliga för den som inte är insatt i lokala förhållanden.

Faktum är att temat för den här uppsatsen inte på något sätt är en ny företeelse utan det har gällt nästan sedan världens första frimärke, Penny Black, gavs ut den 6 maj 1840 i England. Den 1 juli 1845 gav den schweiziska staden Basel ut sitt första frimärke med valören 2½ rappen. Det var på många sätt en föregångare eftersom det förutom relieftryck också framställdes i tre olika färger. Det var dessutom det första officiellt utgivna motivfrimärket eftersom det visar en brevduva.

Tryckeriet i Frankfurt am Main levererade frimärket i tre omgångar men den första tryckningen vägrade posten i Basel att godkänna och nästan hela upplagan förstördes. Problemet var att bakgrundsfärgen var grön och inte blå som man hade beställt. Några enstaka exemplar har kommit ut på marknaden men frimärket saknas tyvärr i min samling.

Den här uppsatsen handlar följaktligen om en grupp frimärken som designats, tryckts och levererats men som av olika orsaker aldrig getts ut. Den tar inte upp alla de frimärken som dragits in strax efter utgivningen och inte heller essäer eller förslagsmärken av olika slag.

Låt mig ta ett exempel från Sverige. År 1917 beslöt Generalpoststyrelsen att ge ut nya valörer av bruksserien med kungens porträtt för att möta behovet av lämpliga valörer för den kraftigt ökande mängden paketförsändelser. Man beställde därför tryckning av valörerna 55, 65, 80 och 90 öre. De valörer som intresserar oss är 55 och 80 öre. Upplagan var 1 362 400 för 55 öre och 1 339 500 för 80 öre. Av dessa märken skickades 375 exemplar i vanlig ordning till UPU.

Den 2 eller 3 juli 1917 anlände 1 000 exemplar av de två valörerna till postkontoret i Värnamo. Nu drogs de två frimärkena in redan före utgivningen eftersom en förändring av portosatserna hade gjort dem onödiga och de kom sedan att övertryckas med nya valörer.

I Värnamo följde man inte instruktionerna att returnera frimärkena utan de såldes till bland annat en frimärkshandlare. Mycket tyder på att frimärkena fanns till försäljning i Värnamo under något mer än en vecka. Dessa två märken – Facitnummer 92 och 94 – är nog de mest sällsynta huvudnumren i svensk frimärksutgivning under 1900-talet. Niclas Eriksson har redovisat en hel del detaljer om hur det gick till i ett häfte med titeln Värnamofrimärkena som gavs ut år 2020.

Att frimärken dragits in innan de började säljas på postkontoren är en anledning till att vi har utgåvor som passar in i temat för den här uppsatsen. Men det finns många andra förklaringar och jag skall försöka mig på en sammanfattning mot slutet av texten.

Man kan fråga sig hur dessa frimärken över huvud taget har kommit ut på marknaden. Det är en i högsta grad legitim frågeställning som det ofta kan vara svårt att besvara. I Värnamofallet kan man ana ett visst mått av korruption; det är helt klart att den lokala postmästaren inte följde givna instruktioner. Detta ledde ju till att de två valörerna faktiskt gavs ut och användes på både brev och paket.

Jag har valt att ge ett antal exempel kontinent för kontinent.

Europa –

Felaktig text i Bremen

Ett av de första frimärken som tryckts men aldrig getts ut kommer från den tyska hansestaden Bremen med egen frimärksutgivning från 1855 till 1867. År 1856 beslöts att ge ut ett frimärke med valören 5 Grote vilket var det då aktuella portot för brev till Hamburg. Uppdraget att trycka det nya frimärket gick till företaget G. Hunckel i Bremen. Textinslagen var begränsade till "FRANCO MARKE" upptill och "fünf Grote" nedtill. Däremellan staden Bremens vapensköld omgiven av valörsiffran 5 på vardera sidan. I *Michel*-katalogen har detta märke nummer 2.

När frimärkena levererades den 25 mars 1856 upptäcktes tämligen omgående ett minst sagt förtretligt misstag. På tryckeriet hade man av någon anledning valt pluralformen "FRANCO MARKEN"! Bremens postförvaltning vägrade att ta emot de felstavade frimärkena och Hunckel fick i all hast trycka en ny upplaga med den korrekta texten. Utgivningsdag var den 4 april 1856.

Bild 1. Felaktig text.

Hunckel hade tryckt 26 400 exemplar av frimärket med den felaktiga flertalsformen vilket naturligtvis var ett kostsamt misstag. För att kompensera sig för förlusten valde Hunckel att i ett senare skede sälja hela upplagan till frimärkshandeln. Man kan förmoda att detta ägde rum efter det att Bremen hade upphört som eget frimärksområde.

Intressant nog finns det två varianter av både det utgivna och det inte utgivna frimärket varför de ofta samlas parvis.

Än idag görs det misstag vad gäller just detta frimärke. För ett antal år sedan köpte jag på en tysk auktion ett par av Bremen nummer 2. Företaget är specialiserat på de gammaltyska staterna men till min stora förvåning visade det sig inte handla om nummer 2 utan om märket som den tyska Michelkatalogen anger med den romerska siffran I (romerska siffror används i katalogen vid numrering av frimärken som aldrig getts ut). Auktionsföretaget bad om ursäkt för sitt fatala misstag och jag fick naturligtvis tillbaka mina utlagda pengar.

En koll på eBay sommaren 2022 visade att flertalet exemplar av Bremen nummer 2 i verkligheten var det icke utgivna frimärket. Det är ju dessutom en variant som är mycket lätt att identifiera.

Albansk kortvarig furste

Resultatet av politiska beslut blir inte alltid som planerat. Det gäller i högsta grad händelserna i Albanien sommaren 1914. Tanken var att landet skulle bli en monarki med en tysk prins på tronen. Den utvalde fursten hette Wilhelm av Wied (1876–1945) och han anlände till Albanien våren 1914.

Men man hade inte räknat med albanerna som uppenbarligen inte ville ha någon tysk prins. Efter diverse oroligheter tvingades fursten lämna landet i all hast den 4 september 1914. Frimärken hade beställts av statstryckeriet i Wien men när de anlände till Albanien var det albanska kungadömet redan historia.

Bild 2. Önskad prins.

Serien består av åtta valörer från 1 qint till 2 francs. Med tanke på händelseutvecklingen gick det naturligtvis inte att ge ut dessa kungliga frimärken. Några hade dock redan orderstämplat på postkontoret i Durrës (Durazzo). Frimärkena låg sedan lagrade fram till februari 1920 då ett antal valörer övertrycktes med den albanska dubbelörnen och i vissa fall nya valörer.

Av de åtta valörerna i serien är speciellt valören 2 francs mycket ovanlig.

En albansk legend

Den albanska staden Shkodër med kringliggande område hölls ockuperad av en allierad styrka under fransk ledning 1918-1920. År 1920 beställdes en serie frimärken från det franska statliga frimärkstryckeriet. Som motiv på de sex frimärkena hade man valt ett porträtt av den albanske nationalhjälten Skanderbeg samt den albanska dubbelör-

nen och på de tillhörande fyra lösenfrimärkena avbildades stadens fästning.

Bild 3. Senfärdig leverans.

Nationalencyklopedin ägnar sexton rader åt Skanderbeg (även känd som Gjergj Kastrioti). Han föddes ca 1405 och överlämnades som gisslan till osmanerna. Han konverterade till islam men återvände till Albanien år 1443 och övergick till kristendomen. Med start år 1444 ledde han frihetskampen mot det osmanska riket. Skanderbeg dog 1468 och han är än idag den stora albanska legendgestalten. Det är därför inte alls förvånande att frihetskampen har avbildats på åtskilliga albanska frimärken.

När frimärkena var färdigtryckta hade ockupationen redan upphört varför utgåvan aldrig kunde ges ut som planerat. Nu tyckte man uppenbarligen att det var oklokt att inte använda dessa frimärken varför de försågs med olika övertryck: ett posthorn eller ordet BESA i två olika utföranden.

Det finns mycket som tyder på att hela upplagan aldrig levererades till Albanien eftersom det finns rapporter om att ett antal ej övertryckta frimärken såldes i Paris år 1930. Det är än idag möjligt att hitta dessa frimärken utan övertryck. Om Albanien hade varit populärare i samlarkretsar skulle nog dessa frimärken vara betydligt värdefullare än vad fallet är idag.

Kronhjorten på Rhodos

Italien tog över Dodekaneserna i den Egeiska övärlden år 1912, vilket fick omfattande konsekvenser för oss frimärkssamlare. Öarna är tolv till antalet och den italienska administrationen valde att ge ut inte bara individuella frimärken för samtliga öar utan även utgåvor

med landsnamn som EGEO eller RODI. Huvudön är Rhodos (Rodi på italienska).

År 1935 kom en serie på sju valörer som uppmärksammade det heliga året 1933–1934. Frimärkena har samma symboliska motiv – en dovhjort med ett palmträd i bakgrunden. Dovhjorten är på många sätt Rhodos' symbol och det finns två berömda statyer av dovhjortar i hamnen på ön. Sägner berättar att det var korsfararna som förde med sig hjortarna till Rhodos men det finns mycket som tyder på att de fanns på ön mycket tidigare.

Bibelns evangelier berättar att Jesus red in i Jerusalem på en åsna medan folket viftade med palmblad. Palmen är på många sätt en segersymbol inom kristendomen. Det heliga året hade utlysts av påve Pius XI för att ihågkomma att det år 1933 gått 1900 år sedan Jesu död och uppståndelse, en seger som är av fundamental betydelse för kristen tro.

Det kan tyckas märkligt att Rhodos gav ut serien år 1935 då det heliga året redan var avslutat. Totalt trycktes 10 000 exemplar av de sju valörerna.

Bild 4. Kvar i frimärksförrådet.

Nu visade det sig att man även tryckt upp valören 5 lire i gul färg. Här var upplagan endast 5 000 exemplar. Det här märket kom aldrig till försäljning på postkontoren på Rhodos eller de övriga öarna.

Någon förklaring till detta har jag tyvärr inte kunnat hitta. I sitt katalogverk Hellas anger utgivarna A. Karamitsos enbart att frimärket aldrig nådde postkontoren. Det finns brev frankerade med hela serien på åtta valörer men här torde det handla om i efterhand fabricerade försändelser. Här skall slutligen

nämnas att den gula färgen är mycket känslig varför man aldrig skall tvätta detta frimärke.

Politiskt inkorrekt

Slovakien blev år 1939 en självständig republik men i stark beroendeställning till Tyskland. I maj 1939 planerade man att ge ut en serie frimärken för att hedra generalen Milan Rastislav Štefánik (1880–1919) men den kom aldrig ut.

Bild 5. Inte politiskt korrekt.

Štefánik växte upp i Ungern där slovakerna nog behandlades som andra klassens medborgare. Han studerade astronomi i Prag och kom efter avslutade studier till Paris. Under de kommande åren deltog han i många vetenskapliga expeditioner världen runt och han förärades den franska hederslegionen år 1917 för sitt arbete som astronom, diplomat och politiker.

Men det var inte för sitt arbete som astronom som Štefánik skulle hyllas med frimärken. Han trodde starkt på ett självständigt Tjeckoslovakien där tjecker och slovakerna skulle kunna leva i harmoni med varandra. För detta krävdes att både Tyskland och Österrike-Ungern besegrades i världskriget och det var här som Štefánik gjorde en stor insats som stridsplanet.

Han hade blivit fransk medborgare år 1912 men det hindrade honom inte från att arbeta för ett självständigt Tjeckoslovakien. Under första världskriget var han extremt aktiv och gjorde åtskilliga förhandlingsresor till bland annat Ryssland. Efter upprättandet av det självständiga Tjeckoslovakien utsågs han till krigsminister, en post som han säkerligen varit kvalificerad för eftersom han haft titeln

som general i den franska armén.

Štefánik avled i en flygolycka år 1919 och tanken med de fyra frimärkena var att uppmärksamma 20-årsminnet av hans bortgång. Det har förekommit mängder av spekulationer om orsaken till olyckan men mycket tyder på att det faktiskt var ett tekniskt fel som orsakade katastrofen.

När frimärkena var färdigtryckta insåg de tyskvänliga slovakiska myndigheterna att serien nog inte var helt politiskt korrekt i den aktuella situationen. Dels hade Štefánik förrespråkat ett enat Tjeckoslovakien som nu var uppdelat i Slovakien och det tyska protektoratet Böhmen-Mähren, dels hade han aktivt kämpat mot tyskarna under världskriget. Med tanke på läget var det kanske inte optimalt att hedra en person som uppenbarligen avskydde tysk expansionspolitik och serien kom aldrig till försäljning på postkontoren i Slovakien.

Slovakien blev åter självständigt år 1992 och man har valt att namnge huvudstaden Bratislavas flygplats efter Milan Rastislav Štefánik.

Flygpost med förhinder

Sovjetunionen gav ut sina första frimärken avsedda för flygpost år 1922. Dessa första provisoriska utgåvor användes huvudsakligen på post mellan Moskva och Berlin. År 1923 fanns planer på mer omfattande flygpostförbindelser och man förberedde en serie på fyra valörer (1, 2, 5 och 10 rubler).

Bild 6. Inställd flygpost.

De otandade frimärkena visar en Fokker F III som flyger över ett landskap någonstans i Ryssland. Av valören 5 rubler finns det en

mycket ovanlig variant med större siffror och bokstäver. Enligt *Michel* var upplagan på denna raritet endast 25 exemplar.

Serien gavs aldrig ut eftersom de planerade postflygningarna inte blev av. När flygposten sedan kom igång året efteråt hade man genomfört en valutareform varför valörerna i "pappersrubel" inte längre var relevanta.

Den 5 maj 1924 kom de fyra frimärkena äntligen till användning men nu med övertryckta nya valörer (5, 10, 15 och 30 kopek). Ett antal serier utan övertryck har kommit ut på marknaden och de börjar nu bli tämligen ovanliga.

Problem med halsduk

Låt oss stanna kvar i Sovjetunionen men vi förflyttar oss fram till 1927, då postverket gav ut ett frimärke med valören 20 kopek med syftet att samla in pengar till hemlösa barn. Av försäljningspriset på 20 kopek gick 2 kopek till välgörenhet. Frammärket föreställer ett porträtt av Lenin som barn och det trycktes på papper med och utan vattenmärke.

Bild 7. Lenins halsduk.

Det sovjetiska postverket hade uppenbarligen först tryckt upp en upplaga med ett något annorlunda motiv. På det frimärket är den unge Lenin försedd med en halsduk. Även detta frimärke trycktes på papper med eller utan vattenmärke.

Exakt varför man ansåg att det var olämpligt med halsduk är oklart men märket gavs aldrig ut utan ersattes med i stort sett samma motiv men utan halsduk. Trots motviljan mot halsduk har ett antal sådana frimärken nått ut på marknaden.

Sen leverans

Det ryska överfallet på Ukraina den 24 februari 2022 har medfört oändligt lidande för det ukrainska folket och stora svårigheter för övriga Europa. Ryska politiker har hävdat att Ukraina inte är ett riktigt land men historien visar något annat. Om vi helt hoppar över den tidigare historien kan vi konstatera att Ukraina utropade sin självständighet den 22 januari 1918. Under de kommande månaderna och åren gjorde väpnade styrkor från Tyskland, Sovjetunionen och Polen sitt bästa för att komplicera ukrainarnas tillvaro. Den 14 januari 1919 grundades en sovjetrepublik i Ukraina och den tidigare nationalistiska regeringen tvingades i landsflykt. Man fortsatte kampen för ett självständigt Ukraina från utlandet. Först i slutet av 1991 kunde ukrainarna åter bli herrar i sitt eget land.

Ukrainas frimärksutgivning inleddes år 1918 men från 1919 torde i stor utsträckning sovjetiska frimärken ha kommit till användning.

I december 1920 blev en lång frimärksserie på hela 14 valörer färdigtryckt. Den hade beställts från ett tryckeri i Österrike och förutom ukrainska symboler avbildades berömda ukrainare, byggnader och olika scener från landets långa historia.

Bild 8. Ukrainskt exilmärke.

Det fanns bara ett, men ett mycket stort problem i sammanhanget. Ukrainas regering verkade nu i exil i utlandet och det fanns inte något postverk som skulle kunna använda dessa nya frimärken. Det hela slutade med att enorma upplagor såldes till frimärkshandeln och i årtal hjälpte de till att fylla frimärkspaket avsedda för yngre samlare.

Trots att det nu gått mer än ett sekel sedan de trycktes är dessa frimärken fortfarande mycket vanliga.

Afrika –

Namnproblem

Republiken Ekvatorialguinea blev självständig år 1968. Landet består av de forna spanska kolonierna Fernando Poo och Río Muni. Tämligen omgående utvecklades landet till en diktatur. Även på frimärksområdet spårade det ur helt redan 1972. Fram till 1978 tryckte olika agenturer ett mycket stort antal totalt irrelevanta men färggranna frimärken och block för den lilla republiken vid Guineabukten. År 1978 blev frimärksutgivningen åter mer kontrollerad och uppgiften att trycka landets frimärken gick till Fábrica Nacional de Moneda y Timbre (FNMT) i Spanien.

Den 15 februari 1984 gav Ekvatorialguinea ut två frimärken som uppmärksammade landets författning. Som motiv hade man valt kartbilder över landets två regioner. Den insulära regionen består av öarna Annobon och Bioko (tidigare Fernando Poo) medan den kontinentala regionen består av Río Muni och tre små öar.

Man hade beslutat att valören 50 bipkwele skulle visa kartbilder över de två öarna medan 100 bk skulle ha en kartbild av Río Muni eller den kontinentala regionen.

Det var nu som något gick fel hos designavdelningen vid FNMT. Valören 50 bk fick den felaktiga texten "REGIONES INSULARES" i pluralis. Detta är helt begripligt eftersom frimärket visar kartbilder av två till synes lika stora öar.

Nu upptäcktes misstaget i god tid innan frimärkena skulle ges ut och man tryckte en ny upplaga med den korrekta texten "REGION INSULAR".

Bild 9. För många regioner.

Ett antal frimärken med den felaktiga texten har kommit ut på marknaden. Nu är Ekvatorialguinea inte ett av de mera populära samlingsområdena varför efterfrågan är obetydlig trots att det här beskrivna frimärket är direkt ovanligt.

Utgivning med förhinder

Mot slutet av 1890-talet hade brittiska och egyptiska militära styrkor lyckats ta kontroll över Sudan i östra Afrika. Den 1 mars 1897 kom sedan Sudans första frimärken – åtta egyptiska frimärken övertryckta SOUDAN på franska och arabiska.

Nu var det inte optimalt med egyptiska frimärken varför det fanns önskemål om att låta trycka speciella frimärken för Sudan. Uppdraget att utforma de nya frimärkena gick till E. A. Stanton, en brittisk militär med konstnärliga talanger. Han hade inte fått några anvisningar om lämpligt motiv varför han funderade i olika banor.

Normalt kom posten till Stantons bas med båt men en dag uppenbarade sig en kamelryttare med de efterlängtdade breven hemifrån. Det var just i det ögonblicket som Stanton insåg att kamelryttaren med sina postsäckar skulle bli det perfekta motivet. Den 1 mars 1898 kom sedan åtta valörer med Stantons bild av den kamelburne brevbäraren som sedan figurerade på många av Sudans frimärken under hela 1900-talet.

Med tiden blev missnöjet med det brittiska styret allt större liksom önskan om självstyre och självständighet. Problemet var att de sudanesiska politikerna strävade åt olika

håll. Tanken var nog att Sudan skulle få internt självstyre år 1953 men olika politiska förvecklingar ledde till att införandet kom att dröja till 1954. Denna viktiga händelse firades med tre frimärken den 9 januari 1954. Som motiv hade man valt Stantons kamelbrevbärare.

Det skulle visa sig att man redan tryckt en upplaga med årtalet 1953. Med tanke på hur det gick med förhandlingarna tvingades man beställa en ny upplaga med det korrekta årtalet 1954. Av misstag såldes ett antal serier med det felaktiga årtalet 1953 av Sudan Agency i London. Dessa frimärken hade ingen postal giltighet.

Bild 10. Försenat förhandlingsresultat.

Uppenbarligen har det kommit ut relativt många av denna serie eftersom den nog idag kan köpas för omkring 200 kronor.

Asien –

Revolution i Afghanistan

Afghanistans frimärkshistoria har många märkliga utvecklingar. Vid något tillfälle har religiösa fanatiker tvingat postverket att dra in en utgåva med anledning av motivvalet. Här skall det handla om ett par frimärken som aldrig gavs ut men av mera begripliga orsaker.

Kungariket Afghanistan blev självständigt 1919 med Amanullah som kung. I stort sett varje år kom det sedan frimärken som uppmärksammade denna viktiga händelse i landets historia. Några av dessa frimärken hade

kungens ”tughra” som en del av motivet. En tughra skulle kunna beskrivas som loggan för en härskare i den islamiska världen.

När det var dags att fira tioårsjubileet år 1929 var det politiska läget i Afghanistan synnerligen oroligt. Ett frimärke med valören 15 puls hade tryckts men det blev aldrig utgivet. Orsaken beskriver Cecil H. Uyehara och Horst G. Dietrich i boken *Afghan Philately* (Santa Monica, CA 1995). Missnöjet hade varit mycket stort med Amanullahs sätt att styra landet och han tvingades avgå som landets regent. Det färdigtryckta frimärket hade Amanullahs tughra som motiv vilket naturligtvis var politiskt inkorrekt (se bild 11).

Det logiska hade varit att förstöra hela upplagan men detta skedde inte utan frimärkena placerades i något förråd. Vid ett senare tillfälle har ett antal frimärken kommit ut på marknaden.

Portosänkning

I april 1942 kompletterades bruksserien från 1939 med valören 1.25 afghani. Märket tryck-

Bild 12. Onödig valör.

tes i flera olika nyanser av blått och det föreställer sockerbruket Baghlan. I samband med en planerad portohöjning trycktes en ny upplaga i brun färg och med valören 1.50 afghani (se bild 12). Detta frimärke fick aldrig något katalognummer eftersom den planerade höjningen i stället blev en sänkning. Märket omnämns naturligtvis i den ovannämnda boken.

Tveksam karta

År 1976 var Sri Lankas huvudstad Colombo värd för den femte konferensen för blockfria stater. En av deltagarna var det lilla kungadömet Bhutan i Himalaya. Detta var naturligtvis ett evenemang som måste uppmärksammas med frimärken. Beställning för utgåvan gick till det engelska frimärkstryckeriet Format International. Tanken var

Bild 11. Inaktuell kungasymbol.

Bild 13. Problematisk kartbild.

att serien skulle bestå av fyra valörer – 10 och 25 ch och 1.25 och 2.50 nu, men när serien kom ut den 16 augusti 1976 bestod den enbart av de två högsta valörerna som visade kongressbyggnaden i Colombo.

I sista stund hade det bestämts att de två lägsta valörerna inte skulle ges ut. De avbildar en kartbild över hela världen där de alliansfria staterna har utmärkts. Man har också infogat en mera detaljerad kartbild av Sydasiens. Problemet var just denna kartbild. Tittar man noga så finner man ett litet rödfärgat område mellan Nepal och Bhutan. Just där ligger Sikkim som sedan 1950 varit ett indiskt protektorat och som 1975 hade förenats med Indien mot maharajans vilja.

Att på frimärkena visa Sikkim som en separat stat ansågs inte som politiskt korrekt och därmed kom de två valörerna aldrig till försäljning. De finns inte med i de kataloger jag konsulterat.

Några frimärken hade dock kommit ut på marknaden och de var inledningsvis riktigt sällsynta. Allt ändrades när Format International gjorde konkurs och tryckeriets arkiv såldes. Här fanns ett stort antal av de två bhutanesiska frimärkena. Idag är det inte speciellt svårt att få tag i de två märkena som naturligtvis är av stort intresse för alla som samlar "Kartor på Frimärken".

Bhutanesiska djurvänner

Minnesgoda läsare kommer säkert ihåg att vi 1962 översvämmades av frimärken som markerade FN:s kampanj mot malaria, en sjukdom som varje år skördar ett stort antal människoliv. Sjukdomen sprids av myggor som det gäller att skydda sig mot. Även Bhutan hade stora problem med sjukdomen varför det inte är förvånande att man planerade att ge ut frimärken som stöd för kampanjen.

Uppdraget att designa och trycka frimärks-serien gick till Harrison & Sons, Ltd. i England. Serien består av tre valörer (33 ch, 70 ch och 1.30 Nu) med samma motiv – Buddha i form av Guru Rinpoche. Frimärkena trycktes i ark om 50 frimärken.

Bild 14. Religiöst motstånd.

När Bhutans buddhister fick klart för sig att frimärksserien skulle visa Buddha och malariakampanjens emblem blev det omedelbara reaktioner. Som ett led i denna kampanj gällde det att utrota de myggor som sprider malariasmittan. Eftersom man inte kunde acceptera att Buddha associeras med döandet av något levande, fick man i all hast dra in utgåvan innan den kunde ges ut. De tre frimärkena listas mycket riktigt inte i de stora flertalet kataloger.

Det har förekommit spekulationer att det skulle röra sig om essäer eller provtryck men så tycks inte vara fallet eftersom det förekommer helarksserier på marknaden (även om de är mycket ovanliga). Det hand-

lar snarare om ett religiöst motstånd mot motivvalet.

Det blev trots allt en kampanj med postal anknytning mot malaria i Bhutan. Brev fick inte bara den sedvanliga poststämpeln utan även en tilläggstämpel med textbudskap i stil med "USE MOSQUITO NET" vilket uppenbarligen godkändes av landets buddhister.

Fel tempel

Franska Indien bestod av en handfull små områden längs Indiens östkust. Viktigast var staden Pondichéri. Egentligen var det handelsstationer som hade blivit kvar i fransk ägo efter det att Storbritannien tagit kontroll över i stort sett hela Indien. År 1892 fick Franska Indien egna frimärken och år 1914 kom den första utgåvan med lokala motiv.

År 1948 hade Franska Indien planerat att ge ut ett nytt flygpostfrimärke med valören 3 rupier. Det är ett pampigt frimärke som visar templet i Chindambaram. När de nytryckta frimärkena anlände till Pondichéri upptäckte man till sin förtvivlan att templet inte låg i Franska Indien utan i den indiska delstaten Madras!

Man beslöt därför omedelbart att inte ge ut frimärket men det har trots allt kommit ut på marknaden både tandat och otandat.

Den 1 november 1954 överlämnade Frankrike sina besittningar till Republiken Indien och därmed försvann ett ovanligt frimärksland.

Plundring i Sana'a

Jemen i den sydvästra delen av den Arabiska

Bild 15. Retsamt misstag.

halvön har historiskt omnämnts som Arabia Felix eller det lyckliga Arabien. Tyvärr har benämningen ofta varit minst sagt missvisande och landets frimärksutgivning har tidvis varit långt ifrån lycklig. Få länder har utsatts för en liknande spekulat i frimärksbranschen.

Bild 16. Filateliskt stöldgods.

År 1947 hade det jemenitiska postverket beställt tre nya frimärken med valörerna 10 och 20 bogash samt 1 imadi. Märkena har mycket attraktiva motiv som avbildar några av imamens olika palats men möjligtvis på grund av det då oroliga läget i landet blev de inte utgivna. Hela upplagan fanns i förvar i Sana'a. Nu gick det inte bättre än att en revolution bröt ut i december 1948 och rebellerna ägnade sig inte bara åt krigiska aktiviteter utan man plundrade även postens frimärksförråd.

Med tanke på att de postala myndigheterna inte längre hade den minsta kontroll över dessa frimärken blev de aldrig officiellt utgivna. De frimärken som förekommer på marknaden torde snarast kunna beskrivas som stöldgods som handlats i flera led av förmodligen tämligen ovetande "hälare" inklusive författaren av dessa rader.

Inställt jubileum

På många sätt var den portugisiska kolonin Macau en tvilling till den brittiska kolonin Hong Kong på andra sidan Pärfloden i Kina. De första portugiserna anlände till Macau så tidigt som 1535 och staden blev snart ett viktigt handelscentrum.

År 1887 slöts en överenskommelse mellan Portugal och Kina. Enligt denna skulle Macau tillhöra Portugal för alltid. När sedan Folkrepubliken Kina upprättades år 1949

fördömde omgående den nya regimen i Peking överenskommelsen från 1887. Det hela slutade med att Portugal år 1987 erkände de kinesiska kraven på territoriet. Macau blev nu ett speciellt administrativt område och ger fortfarande ut egna frimärken och använder sin egen valuta.

År 1976 var ett stort jubileum för den katolska kyrkan i Macau. Det hade då gått 400 år sedan grundandet av biskopsstiftet Macau. Detta var naturligtvis ett viktigt jubileum som skulle firas med ett frimärke.

Ett frimärke med valören 1 pataca trycktes. Det föreställer katedralen i Macau. Men tydligen ansågs i sista stund att det var olämpligt att ge ut frimärket. Ett litet antal frimärken har dock kommit ut på marknaden. Idag brukar ett postfriskt exemplar säljas för cirka 800 kronor.

Bild 17. Kyrkligt firande med förhinder.

Japansk ockupation

Pahang är ett av sultanaten som utgör den västliga delen av dagens Malaysia. Hela Malajahalvön ockuperades av japanska styrkor under andra världskriget vilket naturligtvis fick omfattande konsekvenser även på det postala området. Många frimärken från de olika staterna fick övertryck som avspeglade det japanska inflytandet.

Kriget hade också gjort det svårt att få frimärken från de normala leverantörerna. Detta ledde till att andra tryckerier anlätades. Omkring 1940 trycktes frimärken med valörerna 2 och 6 cents för sultanatet Pahang.

Bild 18. Sultan
Abu Bakar.

De två frimärkena hade sultan Abu Bakar som motiv. De blev aldrig utgivna men med tiden nådde delar av upplagan ut på marknaden.

Buddhas fotavtryck

Olika religioner kan inte sällan leda till ibland helt obegripliga konflikter (som sedan i sin tur kan få konsekvenser även på frimärksområdet). På berget Sri Padaya i Sri Lanka finns ett fotavtryck gjort av Buddha som landets buddhister hävdar är ett bevis på Ceylons viktiga roll för spridandet av buddhismens idéer. Liknande fotavtryck finns även i andra länder med buddhismen som dominerande religion. Att vörda viktiga gudomligheters fötter eller fotavtryck har en lång tradition i Sydasiens.

Nu är det inte så att enbart buddhismen gör anspråk på fotavtrycket på berget Sri Padaya. Även andra religioner ser det som en del av deras religiösa historia.

Den 19 augusti 1968 planerade Ceylon (dagens Sri Lanka) att med två frimärken celebrera att det då hållits buddhistiska kongresser i 50 år. I verkligheten blev det enbart ett frimärke med valören 5 cents. Det visar den byggnad som tillhör All Ceylon Buddhist Congress och mot detta frimärke fanns det inga invändningar.

Men valören 50 cents väckte kraftigt motstånd hos flera av landets religiösa grupper. Motivet var Buddhas fotavtryck på Sri Padaya som på detta sätt fick en bekräftelse att det var en del i den buddhistiska religionen och inget annat.

Uppenbarligen ledde dessa planer till ett ra-

maskri från inflytelserika representanter från andra religioner som även de gjorde anspråk på fotavtrycket.

Ceylons postverk beslöt den 18 augusti att dra in hela upplagan och att inte ge ut frimärket. Några enstaka postkontor på landsbygden fick uppenbarligen inte besked om detta beslut varför man där påbörjade försäljningen av frimärket som planerat den 19 augusti 1968. Uppskattningsvis kom på detta sätt cirka 1 600 märken ut på marknaden. Enligt uppgift i *Stanley Gibbons* katalog förstördes sedan hela den tryckta upplagan.

Bild 19. Religiösa protester.

Oväntad invasion

Redan vid slutet av 1400-talet etablerade Portugal en kolonial närvaro på Indiens västkust. Våra frimärkskataloger listar kolonin som Portugisiska Indien men portugiserna själva tyckte att Estado da India (= Staten Indien) var mera passande. De första frimärkena gavs ut redan 1871 och många av de tidiga primitiva utgåvorna har lockat seriösa filatelister.

Indien blev självständigt år 1947 men detta var inte något som regeringen i Lissabon tyckte påverkade den portugisiska närvaron i Indien. Att avkolonisera Goa och de övriga områdena var inte något som portugiserna ansåg vara en bra idé.

I det läget tog indierna saken i egna händer och invaderade den 18 december 1961 Goa, Diu och Damão. Portugiserna protesterade men det hjälpte inte på något sätt.

I Lissabon hade man förberett en sportserie

med sex valörer för utgivning i december 1961 men den kunde av förklarliga skäl aldrig säljas på postkontoren i Indien utan enbart hos filatelitjänsten i Portugal. Den oväntade invasionen låg bakom detta förhållande.

Det som är betydligt mera förbryllande är det singelmärke som man började sälja i april 1962 och som uppmärksammade kampen mot malaria. Möjligen kan orsaken vara att frimärket tryckts flera månader före den planerade utgivningsdagen. Filatelitjänsten i Lissabon agerade som om Estado da India fortfarande existerade och frimärket såldes till intresserade samlare.

Bild 20. Antimalaria-kampanj i Lissabon.

Stilla havet – Utan anknytning

År 1995 gjorde jag ett studiebesök på Radio Municipal i Quito, Ecuadors huvudstad. I studion satt en mycket elegant dam med en cigarett i ena handen och en poesibok i den andra. Mellan musikstyckena läste hon upp dikter som hon tycktes välja slumpvis ur boken. Kanske ingick någon dikt av Gabriela Mistral (1889–1957).

Mistral hette egentligen Lucila Godoy Alcayaga och var född i Chile där hon i yngre år arbetade som lärarinna i en liten by i Anderna. Hon blev med tiden en mycket uppskattad och kunnig pedagog och fick bland annat uppdraget att reformera skolväsendet i Mexiko.

Rent privat tycks hon inte ha varit lika framgångsrik. En olycklig kärlekshistoria kom i

stor utsträckning att påverka hennes diktning. Hon gifte sig aldrig men mycket tyder på att hon saknade lyckan att bli mor. Kanske var det detta som medförde att hon ägnade så mycket tid åt barns välfärd.

År 1914 kom hennes litterära genombrott med diktsamlingen *Dödens sonetter* som tämligen omedelbart gjorde henne berömd. Nästa stora diktsamling var *Förtvivlan* (1922) som beskriver erfarenheter präglade av sorg och bitterhet. Mistrals diktverk uppmärksammades runt om i världen och 1945 fick hon Nobelpriset i litteratur, det första som tilldelades en latinamerikansk författare.

Galapagosöarna ligger rent geografiskt i Stilla Havet men tillhör Ecuador. År 1957 fick öarna sina första regionala utgåvor och totalt blev det sju olika frimärken innan de separata utgåvorna upphörde. Det hör till historien att frimärkena från Galapagosöarna även kunde användas på post i Ecuador.

Men det kunde ha blivit ytterligare ett frimärke för Galapagosöarna. År 1957 trycktes två flygpostfrimärken med valören 2 sucres för att hedra den då nyligen bortgångna Nobelpristagaren – ett för Ecuador och ett för Galapagosöarna. Frammärket för Ecuador gavs ut men utgåvan med identiskt utseende för Galapagosöarna blev kvar i frimärksförrådet i Quito.

Bild 21. Gabriela Mistral – chilensk Nobelpristagare.

Vid den aktuella tidpunkten hade öarna en befolkning på några tusen personer som sysslade med fiske och jordbruk. Det finns inte direkt något som tyder på ett starkt litterärt intresse bland befolkningen. Gabriela

Mistral tycks inte heller haft någon anknytning till ögruppen. Sannolikt var det synpunkter som dessa som fick postverket att inte ge ut minnesmärket.

År 1963 uppstod brist på vissa frimärksvalörer hos posten i Ecuador och det löste man smidigt genom att låta övertrycka gamla frimärken med nya valörer. I samband med detta kom Galapagosmärket från 1957 åter i dagen. Över landsnamnet ISLAS GALAPAGOS tryckte man nu ECUADOR och dessutom skapade man två nya frimärken genom att ge det ena valören 5 sucres och det andra 10 sucres. Men som synes av illustrationen har ett antal ark utan övertryck nått ut på marknaden.

Nya portosatser

År 1940 planerades ett nytt frimärke för Niue med valören 1½d. Uppdraget att trycka frimärket gick till Bradbury Wilkinson i England. Som motiv valdes Mount Ikurangi, ett berg på Cooköarna (vid den här tiden hade Cooköarna och Niue samma motiv på sina frimärksutgåvor).

Bild 22. Det finns inga berg på Niue.

I sista stund ändrades portosatserna och det fanns inte längre något behov för de nytryckta frimärkena. Däremot behövdes frimärken med valören 3d. Detta löste man genom att låta övertrycka frimärket med den nya valören.

När Bradbury Wilkinson senare sålde sitt arkiv kom ett ark med valören 1½d utan övertryck ut på marknaden. Det är idag ett mycket eftertraktat frimärke som *Stanley Gibbons* värderar till hela £250.

Problem med årtal

Myteriet på HMS *Bounty* den 28 april 1789 är en av sjöhistoriens mest kända händelser. Under ledning av Fletcher Christian tog myteristerna kontroll över fartyget efter ett besök på Tahiti och kapten William Bligh och ett antal besättningsmän tvingades ge sig av i en mindre båt. Myteristerna återvände till Tahiti där några valde att stanna kvar. Tillsammans med ett antal tahitiska kvinnor seglade sedan de åtta återstående myteristerna iväg till Pitcairn, en av Stilla Havets mest isolerade öar. De anlände år 1790 men myteristernas nya liv blev långt ifrån idylliskt. Interna stridigheter ledde till det ena dödsfallet efter det andra och till slut återstod endast John Adams. Han är känd för de lagar han stiftade för det lilla ösamhället.

Först 1808 besöktes Pitcairn av ett fartyg och den till synes obebodda ön hade då ett litet samhälle. Idag har ön ett femtiotal invånare och sedan 1940 har försäljningen av frimärken hjälpt till med Pitcairns finanser.

År 1825 besöktes ön av ett brittiskt fartyg som var på väg att utforska Berings sund. Ombord fanns William Smyth (1800-1877), en ung engelsman som redan 1813 hade tagit värvning i Royal Navy. Han var inte bara sjömilitär utan även en talangfull konstnär. Det korta besöket på Pitcairn resulterade bland annat i en målning som fick namnet *A View of the Village at Pitcairn Island*. Smyth fortsatte att måla men han hann också med sin militära karriär. När han lämnade flottan var det som amiral.

Den 16 januari 1985 gav Pitcairn Islands ut en serie på fyra frimärken med målningar från ön av William Smyth (1825) och J. Linton Palmer (1853). Valören \$2 har Smyths målning av byn på ön som motiv. Den ger nog ett tämligen idylliskt intryck av ett tropiskt paradiset; i verkligheten var livet på Pitcairn en ständig kamp för att överleva.

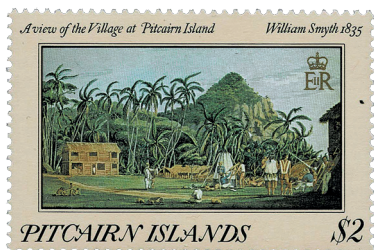

Bild 23. Sammanblandning av årtal.

I samband med utformandet av frimärket gjordes ett fatalt misstag. Motivet daterades till år 1835 vilket naturligtvis var felaktigt. När detta upptäcktes trycktes en ny upplaga med det korrekta året 1825. En liten upplaga av det felaktiga året har trots allt kommit ut på marknaden.

Amerika –

Inställd flygning

Med början år 1919 ägde flera episka flygningar över Atlanten med start i Newfoundland rum. Ombord på planen transporterades små mängder brev som oftast var försedda med speciella flygpostfrimärken. Idag är dessa frimärken sällsynta och på brev stora rariteter.

År 1932 planerades en flygning från Wayzata i Minnesota till England via Newfoundland. Tanken var även denna gång att post skulle transporteras med flygningen och ett speciellt frimärke med valören \$1 trycktes för ändamålet.

Bild 24. Framärke för spökygning.

Frimärket såldes på postkontoren i Newfoundland varför utgivningen får anses ha varit mer eller mindre officiell.

Tyvärr valde Newfoundland att bryta kontraktet med organisatörerna av flygningen som därmed aldrig kom att äga rum. Det speciella flygpostfrimärket kom således aldrig till användning men det har trots detta kommit ut på marknaden. Idag kostar ett postfriskt exemplar omkring 200 kronor.

Alltför lika

Med ett beslut daterat den 26 februari 1921 hade postmyndigheterna i Bolivia bestämt att ge ut en serie på 19 frimärken som skulle avbilda den så kallade Solporten i Tiahuanaco. Framärkena trycktes men de gavs aldrig ut. Några antyder att det fanns inrikespolitiska orsaker, medan andra menar att det var svårt att skilja valörerna åt eftersom de var tryckta i samma guldfärg.

Bild 25. Solporten i Bolivia.

Hela upplagan magasinerades men då och då släppte man ut några serier på marknaden. I december 1960 gavs dock frimärkena äntligen ut men nu med nya valörer påtryckta. Antalet möjliga kompletta serier är 6 500. Det var nämligen upplagan av valören 4 000 Bolivianos på 4 Bolivianos.

Under tryckningen uppstod ett antal varianter i form av felaktiga övertryck. Tanken var att dessa skulle förstöras. Detta skedde dock inte utan de såldes till en handlare och

nådde därmed ut på frimärksmarknaden.

Den ursprungliga historiska serien från 1925 är idag tämligen svåröverkomlig utan att på något sätt vara sällsynt.

Korruption på hög nivå

Korruption på olika nivåer ligger säkert bakom många frimärksutgåvor. Detta gäller i högsta grad den serie som 1975 uppmärksammade den kände ornitologen och konstnären Jean-Jacques Audubon (1785–1851) som specialiserat sig på fågelmotiv. Som bekant tillhör just fåglar de mest populära områdena inom motivfilatelin. Det var inte på något sätt konstigt att Haiti ville hylla Audubon med frimärken. Han föddes nämligen i Haiti men flyttade till USA.

Utan officiellt tillstånd hade haitiska posttjänstemän, och säkerligen i intimt samarbete med någon utländsk frimärksagentur, beställt en frimärksserie för att uppmärksamma Audubon. Idag vet man inte riktigt när dessa frimärken trycktes och om alla trycktes på samma gång.

Serien består av 75 olika märken. Det finns 15 olika motiv som trycktes i fem valörer. Postmyndigheterna på Haiti var tydliga med att detta inte var någon officiell frimärksutgåva och att den inte var giltig på post. Förutom frimärken tillverkades dessutom tandade och otandade souvenirblock.

Att få ihop en komplett serie är idag en mycket svår uppgift.

Man kan förmoda att ett antal tjänstemän på högre poster i Haiti gjorde sig en ordentlig hacka på dessa mycket tveksamma frimärken. Trots sin dubiösa bakgrund är de mycket populära bland världens motivsamlare. Tanken var naturligtvis att frimärksutgåvan skulle bli officiellt erkänd men så blev inte fallet.

Bild 26. Vackra (men skumma) fåglar.

Arbetsmarknadskonflikt

Idag associerar vi nog oftast Jamaica med reggaemusik och soldränkta tropiska stränder. För 200 år sedan var öns ekonomi baserad på att de stora plantageägarna kunde använda svarta slavar som billig arbetskraft och så hade det varit ända sedan 1500-talet. År 1833 avskaffades slaveriet i det brittiska imperiet men på Jamaica gick förändringarna mycket trögt. Den 1 augusti 1838 höll den brittiske guvernören ett tal i huvudstaden Kingston i vilket han deklarerade att slaveriet hade upphört på Jamaica.

Jordägarna valde då att byta namn på sina arbetare. Från att ha varit slavar blev de nu ”lärlingar” och därmed kunde jordägarna fortsätta att betala sina arbetare extremt låga löner.

Under åren 1919-1921 introducerade Jamaicas postverk en ny bruksserie som kan delas upp i två utgåvor eftersom man använde två olika vattenmärken. I serien skulle valören 6 pence visa guvernörens berömda tal år 1838. Frimärket trycktes i England och skickades till Jamaica.

När de nytryckta frimärkena anlände var läget på arbetsmarknaden mycket spänt. Det förekom omfattande oroligheter i samband med att arbetarna inom sockerindustrin protesterade mot slavliknande arbetsförhållanden och usla löner.

Det var i det läget som postmyndigheterna beslöt att inte ge ut frimärket eftersom man

Bild 27. Slaveriet avskaffas på Jamaica.

fruktade att det skulle leda till ytterligare oroligheter. I stort sett hela upplagan förstördes men en handfull exemplar har bevarats. För några år sedan hade jag möjlighet att studera ett exemplar under ett möte på Royal Philatelic Society London i samband med en visning av några utvalda blad ur Drottning Elizabeth II:s enorma frimärkssamling. Ett antal märken övertryckta SPECIMEN har kommit ut på marknaden men även dessa är ovanliga och värderas till £800 per styck.

Panama och Columbus

År 1935 fick ett företag med trolig placering i Belgien en briljant idé. Tanken var att man skulle fira att det då gått cirka 500 år sedan Kristoffer Kolumbus föddes och då trodde man att många länder i Central- och Sydamerika skulle vilja delta i firandet. Affärs-idén gick ut på att erbjuda tryckning av en serie minnesfrimärken som skulle erbjudas gratis till deltagande nationer. Efter ungefär ett år skulle serien dras in och restupplagan skulle överlämnas till det belgiska (?) företaget som hade det passande namnet Sociedad Colombista Panamericana. Flera nationer som Cuba, Ecuador och Panama nappade på idén att få sina frimärken tryckta utan kostnad. Exakt samma upplägg hade förekommit i Centralamerika vid slutet av 1800-talet men det är en helt annan historia.

När frimärkena anlände till Ciudad de Panamá upptäcktes det genast att det vimlade av felaktigheter som delvis tandade märken eller märken tryckta i fel färg. När lokala fila-

telister fick höra talas om alla dessa feltryck blev vreden så stor att landets president beordrade posten att inte ge ut serien om vi får tro L. N. & M. Williams i deras bok *Cinderella Stamps* (London 1970).

Det belgiska företaget var dock inte sämre än att man började saluföra utgåvan från sitt kontor i Antwerpen och till priser långt under nominalvärdet. Kuba gjorde på samma sätt som Panama men i Ecuador bet man i det sura äpplet och lät serien vara giltig på post under kortare tid.

Bild 28. Columbus' upptäckt av Amerika.

Problematiskskt ordval

Venezuelas huvudstad Caracas placerades en bit inåt landet men man behövde naturligtvis en hamn för kontakterna med omvärlden. Hamnstaden La Guaira grundades för just detta ändamål år 1589 och den blev med tiden av allt större betydelse för Venezuelas ekonomi. På 1800-talet fick ett internationellt bolag kontroll över hamnen vilket kanske inte var helt idealiskt ur venezolansk synvinkel.

Regeringen i Caracas beslöt år 1937 att låta den venezolanska staten ta över hamnen i La Guaira. Övertagandet ägde rum den 3 juni 1937 och det markerades med tre frimärken utgivna den 28 oktober samma år. Dessa frimärken har nedtill texten Adquisición de las Obras del Puerto de La Guaira. Det första ordet skulle kunna översättas som övertagande.

Nu finns det ytterligare en utgåva med samma tre frimärken i ett litet annorlunda utförande. Där inleds texten nedtill med ordet Nacionalización vilket naturligtvis innebär

nationalisering av hamnen. Även om det kanske var en korrekt beskrivning för det som hände valde de venezolanska myndigheterna att inte ge ut denna utgåva. Ett antal serier har på olika vägar kommit ut på marknaden men de är riktigt ovanliga.

Bild 29. Inställd nationalisering.

Så här avslutningsvis kan det vara av värde att försöka systematisera skälen till att frimärken har tryckts men aldrig blivit utgivna. Jag har delat upp de tänkbara orsakerna i fem olika huvudgrupper:

1. Faktafel i frimärksmotivet eller grammatiska felaktigheter.
2. Den politiska utvecklingen i det aktuella landet, revolutioner och avkolonisering.
3. Plötsliga och oplanerade portoändringar.
4. Religiösa betänkligheter och protester.
5. Ändrade planer rent generellt.

Litteratur

Vad jag känner till finns det ingen litteratur som speciellt och systematiskt har dokumenterat denna typ av frimärken. Det stora flertalet tryckta men ej utgivna frimärken omnämns i form av fotnoter och liknande i våra vanliga kataloger som *Michel*, *Scott*, *Gibbons*, *Yvert & Tellier*, etc. Ibland anges också orsakerna till att frimärkena aldrig nådde postanstalterna och brevposten.

Man kan konstatera att det allt sedan de första frimärkena trycktes år 1840 har förekommit talrika exempel på det fenomen som beskrivs i den här uppsatsen. Ibland har dessa frimärken till slut kommit till användning för sitt ursprungliga syfte och då nästan alltid med ett övertryck av ny text eller nya och mer gångbara valörer. Det som nästan alltid döljer sig bakom dessa icke utgivna frimärken är en spännande historia även om orsaken ibland kan vara helt prosaisk.

— — —

CHRISTER BRUNSTRÖM är född 1947 i Bohuslän men är sedan 1978 hallänning. Han är fil.mag. och har arbetat som lärare i moderna språk. Numera ägnar han sig åt publicistisk verksamhet med frimärken som huvudsakligt tema.